

Diasporiske perspektiver på racialiseringens kolonialitet i Danmark

Da jeg i begyndelsen af 2020 blev opfordret til at bidrage til dette særnummer, kunne ingen af os have forudset, hvad året ville komme til at bringe, og jeg ser det derfor som en mulighed for at stille nogle grundlæggende spørgsmål til teamaet sorthed i en dansk kontekst. Især i kølvandet på George Floyd. Og mordet på Bornholm (Hunter 2020). Hvad og hvem taler vi egentlig om, når vi taler om sorthed? Hudfarve, en racemæssig kategori, en strukturel position, en kulturel identitet, en politisk identitet, levede erfaringer eller ideologi? Den kortvarige og selektive offentlige opmærksomhed usynligjorde måder, hvorpå nævnte mord kan være udtryk for en anti-sort status quo i Vesten rettere end beklagelige særtilfælde. Mediernes/offentlighedens fokus på mordene på disse enkelte mænd tilslører med andre ord, hvordan et samspil af magthierarkier gør sorte personer, der marginaliseres på flere måder, udsatte på andre måder, mens disse samme personer også systematisk ekskluderes fra gængse kritikker af anti-sort vold og død. Jeg rejser dog primært de ovenstående spørgsmål, da sorthed og afrikansk diasporisk baggrund i stigende grad, og med rette, er omdrejningspunkt for politisk organisering og græsrodsaktivisme i Danmark.

<

La Vaughn Belle og Jeannette Ehlers: *I am Queen Mary* (sokkel), 2018. Koral-sten fra Skt. Croix, Jomfruøerne. Foto: Josefine Seifert. Gengivet med tilladelse fra kunstnerne.

Der er stor diversitet blandt folk med afrikansk baggrund i Danmark. Og derfor også afgørende forskellige positioner i samfundet inden for den brede gruppe. Fra mit perspektiv er det derfor ikke indlysende, hvilke forståelser af *sorted*, og hvilke former for sammenfildrede magtrelationer, der mobiliseres gennem termer såsom *sort*, *afro* eller *afrikansk*. Jeg er nysgerrig på, hvordan nationalitet, køn, klasse og konkrete, diasporiske historier medtænkes og kontekstualiseres lokalt i danske formuleringer af *sorted*. Og på, hvad, om noget, der får *sorted* til at hænge sammen på dansk i organisering på tværs af afrikanske diasporaer i Danmark.

Kendetegnende for afrikanske diasporastudier er modstand. Modstand mod eurocentrisk vidensproduktion, der med påstand om objektiv videnskab umenneskeliggør afrikanske folk og diasporaer. Den transatlantiske slavehandel er mit analytiske udgangspunkt for at tale om *blackness*, snarere end *sorted* – *blackness* er min historie, min arv og mit forskningsfelt. Og helt specifikt US-amerikansk *blackness*. Den betydning, ordet er ladet med i sin sproglige og samfundsmæssige kontekst, følger ikke nødvendigvis med ved at oversætte *black* til *sort*. Derfor skelner jeg mellem de to indtil videre. I det følgende forholder jeg mig til *blackness* som strukturel position og dens potentiale til at problematisere Vestens Modernitet. Modernitet og kolonialitet forstår jeg som to aspekter af en større, sammenhængende magtfordeling, globaliseret gennem europæisk kolonisering og dens arv – deriblandt konstruktionen af “Vesten” (Quijano 2000; Grosfoguel 2002; Lugones 2007; Hall 2011). Jeg problematiserer US-amerikanske hegemoniske racekategorier, men benytter mig af racebegrebets analytiske potentiale ved at kontekstualisere det som en kolonialistisk praksis i differentiering og hierarkisering. Dette analytiske potentiale rejser spørgsmål om Mennesket, hvidhed, Vesten og disse kategoriers fundamentale paradokser. Jeg foreslår at undersøge racialiserende dynamikker i en dansk kontekst ved at reflektere over den usynliggjorte og tabuiserede racialiserede norm: hvidhed. Med fokus på forbindelser mellem danskhed, hvidhed og vestlighed identificerer jeg tre andetgørende effekter af en dominerende danskhedsdiskurs. Disse refleksioner er en invitation til at centralisere magt frem for identitet og til at forstå racegørelse som en relationel produktion gennem dominans (Hall 1980). Herigennem kan vi både artikulere det hvide hegemoni, men også undersøge linjen mellem menneskeliggørelse og umenneskeliggørelse som en kompleks samling af magtstrukturer, der kalder på nuancering, når vi skitserer betydningerne af *sorted* i Danmark. For at imødekomme denne kompleksitet er min teoretiske ramme tværdisciplinær og trækker på feministiske og dekoloniale teorier samt afrikanske diasporastudier.

Sorthedens betingelser: Afrikanske diasporastudier

Hvad er sorthedens plads i en dansk kontekst? De begreber, vi undersøger, må altid kontekstualiseres, både historisk og i forhold til samtiden. Det er en central pointe blandt transnationale feministiske tænkere på tværs af discipliner, at vi ikke blot kan antage et ords betydning, eller selve dets forekomst, på tværs af tid og kontekst (Grewal og Kaplan 1994; Bacchetta m.fl. 2002; Oyěwùmí 1997; Alexander og Mohanty 2013). Aktuell sprogbrug, samt oversættelse, er både et spørgsmål om epistemologi og om magt.

Ligeledes bør vi nysgerrigt og åbent forholde os til en term som *blackness*, der rejser vidt og bredt. Det gør den, som jeg observerer det, ikke på grund af sin universelle betydning og gyldighed, men i store træk grundet USA's dominans i Vesten. Problematikker som disse er blandt omdrejningspunkterne for afrikanske diasporastudier. *Blackness* som politisk position kommer ud af specifikke historier, der udspringer af økonomiske, epistemologiske, politiske og kulturelle bevægelser. Og der er afgørende forskelle mellem den US-amerikanske socio-historiske kontekst og den vesteuropæiske, især den skandinaviske. Her er manglen på officielle kategorier for racialisering i det danske folkeregister betydelig. Samtidig er der grundlæggende ligheder og åbenlyse forbindelser mellem Danmark og USA som vestlige nationalstater. Jeg mener, at det bedste potentiale ved at mobilisere og teoretisere omkring *blackness* i Danmark begynder, når vi forstår at placere termen i sin kontekst, for derpå at gøre os klart, hvordan den (måske) kan oversættes og have betydning(er) i en dansk kontekst. Udvikling af egne, kontekstspecifikke termer kan blive relevante og nødvendige i den forbindelse (Adeniji 2016). Derfor lader jeg *blackness* forblive på engelsk, eftersom det er både den kontekst og det sprog, der giver begrebet mening i mit teoretiske felt og i min akademiske træning i African American Studies og African Diaspora Studies. Sorthed, på dansk, er ikke historisk forankret som en sammenhængende social kategorisering, fællesskab eller gruppe inden for nationen, der kan tages for givet på samme måde, som det gør sig gældende i en (afro-)amerikansk diskurs. I en US-amerikansk kontekst (i og uden for universitetet) mobiliseres *Black* med en antaget sammenhængende betydning, der ses ved, at termen sjældent defineres eller forklares historisk. Det er ikke ensbetydende med, at *Black people* i USA reelt er en homogen gruppe, men at det "forestillede fællesskab" (Anderson 2005) er virkningsfuldt og materialiseres gennem hverdagsdiskurser, populærkultur og vidensproduktion ud over kollektive historiske erfaringer. I min observation af afro-diasporiske initiativer i dag interesserer jeg mig for spørgsmålet: Behøver vi en "sort" enhed for at kunne mobilisere os omkring de tilstande, forskellige afrikanske diasporaer lever under i Danmark?

Selvom “Black Europe” er blevet konstrueret som et felt inden for African Diaspora Studies i de senere år (Hine, Keaton og Small 2009) gennem publikationer, sommerskoler og konferencer, er det nødvendigt at spørge til USA-centrisme, epistemologisk hegemoni og oversættelsens politikker, ligesom det er centralt med feministiske overvejelser omkring, hvem der fremhæves som videnproducerende subjekt, “informant” og forestillet publikum for dette forskningsfelt. Herudover er praktiske forhold såsom muligheden for at anvende begreberne “race” og “black” i forskningsprojekter, adgang til institutionelle rammer (akademisk vejledning) og finansiering (forskningsrejser, konferencer osv.) afgørende for, hvordan feltet kan udforme sig. Spændingerne mellem et Europa konstrueret som hvidt og Black Studies konstrueret som overvejende US-amerikansk reproducerer usynliggørelsen af ikke-hvide europæere på institutionelt niveau (Paola Bacchetta, El-Tayeb og Haritaworn 2018; Sawyer 2008; D. A. Thomas, Camp og Sawyer 2007). Mens tilhørsforhold er et essentielt anliggende, kan vi med fordel spørge ind til, *hvilke* ord og termer afro-europæiske grupper anvender til at beskrive sig selv, *hvordan* sådanne fællesskaber formes, og *hvem* de inkluderer. Vi bør samtidig anerkende den store betydning, som særligt feministiske og queer fællesskaber har i formuleringen af både afro-europæiske og andre minoriseredes kampe og frihedsdrømme (Opitz, Oguntoye og Schultz 1992; El-Tayeb 2011; Thompson 2016; Marronage 2017; Mwasi 2018; Paola Bacchetta, El-Tayeb og Haritaworn 2018; Emejulu og Sobande 2019; Kilomba 2019; Marronage og Diaspora of Critical Nomads 2020).

Når det er sagt, kan det være frugtbart at tage udgangspunkt i African Diaspora Studies, som udfordrer USA-centrerede definitioner af den såkaldte *Black experience* (Sawyer 2008). Afrikanske diasporastudier inviterer os til at tænke gennem begreber som *relationalitet* (Glissant 1997), *artikulation* (Hall 1980), *décalage* (Edwards 2003), “enhed gennem forskellighed” (Hall 1998) eller endda diaspora som *desavouering*, som længsel mod et *andetsteds* (Ellis 2015), samt diasporisk agens og *sødme* gennem (queer) kærlighed, slægtskab og *erotisk autonomi* (Allen 2011; 2012). Dette på trods af hvid europæisk fornægtelse af afrikanske folk og deres efterkommeres menneskelighed samt den *dobbelte bevidsthed*, eller splittelse, det kan medføre for det racegjorte *black* subjekt i den moderne verden (Du Bois 1903; Fanon 1952; Gilroy 1993).

Som interdisciplinært felt centrerer afrikanske diasporastudier således perspektiver fra en subaltern erfaringsposition (Spivak 1988). Ved at understrege racegørende processer, som relaterer sig til afrikanskhed, afrikanske efterkommere, *racial slavery*, sorthed og *blackness*, retter de implicit og eksplicit en kritik mod konstruktioner af hvid overlegenhed som norm og mod konstruk-

tionen af Vesten og Modernitet (Gilroy 1993; Wynter 2003; Weheliye 2014). Forskning, der bevidst positionerer sig gennem diasporabegrebet, gør det typisk ved at forholde sig til den US-amerikanske bevægelse kendt som *Harlem Renæssancen* eller *The New Negro Movement* samt den frankofone vestafrikanske, fransk-vestindiske og pan-afrikanske *Négritude*-bevægelse (Edwards 2003; Ellis 2015). Martinikanske Aimé Césaire var en vigtig figur i *Négritude*-bevægelsens grundlæggelse. I sin tale “Culture and Colonization” ved den første internationale *Congress of Negro Writers and Artists* i Paris i 1956 skelner han mellem et afrikansk diasporisk fællesskab baseret på idéer om delt kultur – sorthed som en medfødt essens – og delte tilstande, og deraf delte kampe (Césaire 2010). Han appellerer til at undersøge delte sociale og historiske forhold frem for ontologi: “[...] whether we wish it or not, we cannot today pose the problem of black culture without posing at the same time the problem of colonialism, because all black cultures are developing at this present hour in this odd conditioning that is the colonial or semicolonial or paracolonial situation” (Césaire 2010, 127).

Med et afrikansk diasporisk afsæt i studiet af fælles betingelser – at leve i kølvandet af europæisk kolonisering – foreslår jeg, at vi kan fremme en forståelse af de afrikanske diasporaer uden at være fikseret på racemæssig bevidsthed, herunder fx selvidentificering som sort som afgørende for at kunne identificere afrikansk diasporisk liv (og død). Jeg interesserer mig for den europæiske koloniserings logikker og effekter på samfund og mennesker i metropolerne – de kulturelle centre, der administrerede erobringerne og profiterede materielt på dem. At have øje for disse betingelser, frem for de koloniserede subjekter, gør det muligt at vende blikket mod de måder, hvorpå koloniseringen “[...] made Europeans slave masters”, som antropolog James Clifford (1994, 318) formulerer det. På baggrund af dette undersøger jeg de logikker, der fortsat former og forstærker magthierarkier, der påvirker undertrykkerne såvel som de undertrykte. I de koloniserede territorier i Amerika’erne er afrikanske efterkommere på samme tid vidne til og bevis på den transatlantiske handel med slavegjorte mennesker. Derimod er der i det kontinentale Europa betydeligt færre efterkommere af slavegjorte personer og både en geografisk og (forestillet) tidsmæssig afstand fra plantageslaveriet (specielt i Danmark, som, sammenlignet med fx Frankrig eller England, officielt afbrød forbindelsen til plantagevirksomheden i Skt. Croix, Skt. Thomas og Skt. Jan gennem salget af øerne, inklusiv beboerne, til USA i 1917, efterfulgt af en historisk repræsentation kendetegnet ved selektiv hukommelse) (Danbolt 2017; Nonbo Andersen 2017). Men er effekterne af den koloniale realitet ikke lige så nærværende i Europa som i de koloniserede territorier, bare udtrykt anderledes?

Når jeg forholder mig til den danske kolonisering i de nuværende US Virgin Islands, er det derfor ikke, fordi race og magt hører til i datiden (ligesom disse geografier ikke var/er de eneste ofre for dansk kolonisering). Derimod tilbyder en historisk kontekstualisering omkring trekantshandlen en analytisk ramme: Modernitet og kolonialitet.

Race, forskellighed og hierarkier

I "The Coloniality of Power, Eurocentrism and Latin America" forbinder den peruvianske sociologist Aníbal Quijano (2000) sociale hierarkier såsom race-hierarkier med koloniseringerne af *Abya Yala*, Latinamerika. Gennem begrebet "the coloniality of power" (magtens kolonialitet) peger han på forbindelser mellem de koloniale processer (tilegnelsen af allerede beboet land, udryddelsen af folkeslag og kulturer, slavegørelse af oprindelige og importerede folk og udnyttelse af naturressourcer) og den magt, der drev projektet. Det moderne projekt. Det, Quijano belyser, er blandt andet forholdet mellem race (hvilket han definerer som en mental kategori) og kolonialitet: "The idea of race, in its modern meaning, does not have a known history before the colonization of America" (2000, 534). Derimod, skriver han, blev begrebet i sin moderne kontekst anvendt til at benævne de umiddelbare fysiologiske forskelle mellem europæere og oprindelige folk, det vil sige mellem erobrere og erobrede (2000, 534). At se på racebegrebets iboende kolonialitet fremhæver derfor nogle vigtige aspekter ved racebegrebet: For det første, at det er konstrueret og opererer i *dominansforhold*, og for det andet, at dominansforholdet og de observerede, fænotypiske forskelle over tid er blevet naturliggjort. Det vil sige, at visse kroppers underlegenhed og andre kroppers overlegenhed er blevet konstrueret og taget for givet som iboende karakteristikkere og fakta. "In this way", fortsætter Quijano, "race became the fundamental criterion for the distribution of the world population into ranks, places, and roles in the new society's structure of power" (2000, 535). Det nye ved Moderniteten som både historisk tid og sted (*space/time*) er, ifølge Quijano, konstruktionen af race gennem *differentiering og hierarkisering*, samt en ny global organisering af magt, arbejdskraft og profit i henhold til sådanne kategorier. Det, der adskilte eurocentrismen fra andre folkeslags etnocentrisme, var, at de europæiske imperier spredte kapitalismen og eurocentrismen som globale hegemoniske sociale relationer (Quijano 2000, 542-543). Nutidens globale kapitalisme kan derfor forstås som en genartikulation af den globale raciale kapitalisme, der blev udviklet gennem kolonisering og plantageslaveri. Selvom racemæssige termer og institutioner har taget forskellige former alt afhængig af tid og sted, er det den samme bagvedliggende epistemologi, som bliver repro-

duceret; en epistemologi, der kategoriserer verden, rangordner den og placerer Europa som verdens centrum, blandt andet gennem den principielt moderne opfindelse af “Vesten og resten” (Hall 2011). Denne epistemologi og dens sociale hierarkier udtrykkes eksempelvis i den danske regerings “ghettolov”, som jeg vil vende tilbage til senere.

Racebegrebets kolonialitet ligger derfor snarere i dets funktion som en relationel magtdynamik end i dets afgrænsning af faste kategorier med endegyldige betydninger. Ligesom den svenske filosof Michael McEachrane (2018) taler om racismens kolonialitet i Sverige, kan vi tale om det koloniale ved race og racialisering i Danmark. Mens eksplicite racemæssige kategoriseringer har været nationalt tabu, eller er blevet beskyldt for at være importeret udefra, kan racistiske ideologier operere gennem både implicit og eksplicit differentiering og hierarkisering gennem andre terminologier. Derfor kan et analytisk fokus på magt frem for identitetskategorier identificere dominansforhold uanset de ord, der bruges til at undertrykke.

***Blackness*: en fortiet præmis for Moderniteten**

Det er vigtigt at understrege, at afrikanske folk ikke allerede var *black* (og at europæere ikke var *hvide*) forud for de koloniale relationer mellem slavegjort og slavegører (Wright 2004). Foreningen af generaliserende karakteristika og positionen som slave konstruerede *blackness* i sin moderne betydning (Quijano 2000). Det er ligeså vigtigt at huske på, at idéer om sorthed som “smudsighed” og hierarkisk differentiering har eksisteret i europæiske sprog og kulturer, inden konstruktionen af racemæssig sorthed blev koblet til afrikanske fænotyper af europæere (Robinson 2000; Wolfe 2006; Trouillot 2015). Og ligeledes, at *black* globalt set ikke er reserveret til afrikanske folk og diasporaer. Derudover har vestafrikanske sprog inkluderet formuleringer af sorthed som selvidentifikation med andre betydninger før europæisk kolonisering (Thomas 2018). Derfor er det relevant at spørge, om og hvordan *blackness* bliver gjort operationel som en undertrykt social kategori og politisk identitet i en given tid og kontekst. Moderniteten er kendetegnet ved udøvelse af magt og kategorisering, men hedder kategorierne det samme, og kan de mobiliseres på samme måde i forskellige globale kontekster og tider?

Moderniteten er også kendetegnet ved paradokser. Slavehandlen blev således udtænkt og udført, sideløbende med at oplysningstidens store eksistentielle spørgsmål angående mennesket, moral og frihed blev udviklet af europæiske filosoffer (Buck-Morss 2000; Wynter 2003; McEachrane 2014; Scott 2016). Et mere lokalt paradoks er måden, hvorpå mennesker med afrikansk baggrund

(og alle ikke-hvide personer) bliver fremstillet som uforenelige med Danmark og danskhed, alt imens nationens rigdom i store træk kan spores til den kolossale vækst, trekantshandlen bragte både handelselskaber og privatpersoner (Loftsdóttir og Jensen 2012; Jensen 2015; Skadegård og Jensen 2018). Det er et gennemgående narrativ i vesteuropæiske nationers koloniale forglemmelse og selvfremstilling. Den tyske forfatter og professor i Ethnic Studies Fatima El-Tayeb forklarer: “[...] there is still a substantial investment in what Stuart Hall called the ‘internalist’ narrative of European identity, that is one in which Europe appears as a largely homogenous entity, entirely self-sufficient, its development uninfluenced by outside forces or contact with other parts of the world” (2011, xvii). Så selvom *blackness* er en præmis for Moderniteten og Vesten, og derved for Danmark, så er sporene fra denne tilstedeværelse udviskede og fortiet (Gilroy 1993; Loftsdóttir og Jensen 2012; Wekker 2016). Om ikke andet, så for den normative, majoriserede beskuer. Set gennem en afrikansk diasporisk optik, derimod, er sporerne overalt i bybilledet. Men disse tegn forudsætter en vis bevidsthed og historisk viden for at kunne afkodes. En sådan bevidsthed er især blevet alment kendt gennem W.E.B. Du Bois’ term *double consciousness* (1903), og Frantz Fanon beskriver i *Peau noire, masques blancs* (1952) en lignende idé: dét at kende verden (og sig selv) både gennem et hvidt, dominerende blik og gennem sit eget blik, fra en koloniseret og racialiseret erfaringsposition. Mira Skadegård og Christian Horst (2020) foreslår i en dansk kontekst termen “knowing the inside/being the outside” som kendetegnende for en minoritets-racialiseret bevidsthed. Selvom deres begreb ikke kontekstualiserer specifikke racialiseringer, er pointen, at racialet minoriserede personer lærer at begå sig flydende inden for flere former for viden; den normative nationale fortælling og marginaliserede erfaringer. Dobbelt bevidsthed muliggør modviden i relation til de officielle narrativer.

Kunstner og forfatter La Vaughn Belle (2020) fra Skt. Croix – som sammen med den københavnsbaserede kunstner Jeannette Ehlers skabte statuen *I Am Queen Mary* foran Vestindisk Pakhus på Københavns havn – taler derfor om de mere stille spor efter plantageindustrien og slavegørelse, der er at finde i Danmark. *I Am Queen Mary* refererer eksplicit til en del af dansk kolonihistorie i Caribien ved at repræsentere en konkret historisk person: Mary Thomas. Men det er ikke kun personificeringer, der kan fortælle historier. De stille spor, som Belle henviser til, er dele af byens fundament, der ligesom selve statuens fundament let tages for givet. Jeg tænker her på, hvordan Københavns paladser og slotte, domkirken, ædelstenene i Rosenborg Slot og andre rigdomme låst inde på museer er produkter af selvsamme koloniale historier. Forholder man sig under-

La Vaughn Belle og Jeannette Ehlers: *I am Queen Mary* (sokkel), 2018. Korallsten fra Skt. Croix, Jomfruøerne. Foto: Josefine Seifert. Gengivet med tilladelse fra kunstnerne.

søgende til den københavnske arkitektur, har de koloniale forbindelser været synlige, siden monumenterne blev bygget, og sukkeret og guldet blev importeret.

Fra dette perspektiv er det moderne Danmark forankret i relationen til en *black* "anden", både i forhold til at positionere sig diskursivt i Vesten og gennem den vækst, sukkerindustrien, via plantageslaveri og handel med slavegjorte mennesker, medførte (McEachrane 2014, 1). Allestedsnærværelsen af *blackness* forbliver skjult gennem normaliseringen af dens funktion: usynliggjort udbytning som forudsætning for det moderne Europas forbrugervaner og komfort, historisk såvel som nutidigt (Vergès 2019). Det usagte og usynliggjorte fortæller mindst lige så meget som det højlydte.

Hvad der er tale om her, er den strukturelle position, hvor der er lighedstegn mellem *black* og slavegjorte som subjektløse nødvendigheder – nemlig både

ejendom og arbejdskraft – i den moderne “civilisation” (Wilderson 2003). Denne position har historiker Saidiya Hartman og kulturkritiker Frank B. Wilderson III formuleret som “the position of the unthought” (2003). Wilderson er en af de primære tænkere bag *Afropessimism* – en kritisk retning inden for US-amerikanske Black Studies – og placerer sig tydeligt inden for dette felt, ikke mindst i kraft af sin seneste monografi *Afropessimism* (2020). Derimod er Saidiya Hartman ikke som sådan selverklæret *afropessimist*, men hendes arbejde, i særdeleshed teoretiseringer af “the afterlife of slavery”, bliver ofte læst ind i og citeret i afropessimistiske artikuleringer af den slavegjorte sociale position som en kontinuerlig betingelse for civilsamfundet (Hartman 2007).

Denne utænkte position og racegørelse som sort (afrikansk) er nært forbundne, men jeg vil argumentere for, at de ikke altid er identiske. Hvad afropessimismen kan tydeliggøre, er “civilsamfundets” uundværlige behov for konstruktionen af en kategori, der på én gang er præmissen for den hvide overlegenheds kapitalistiske virke, og som (kan) udsættes for grænseløs udnyttelse, destruktion og erstatning (Hartman og Wilderson 2003; Sexton 2008). Afropessimismen er derved også en optik, der inviterer os til at tænke længere end social retfærdighed i diskurser om “mangfoldighed og inklusion”, da hvidheden som magtposition netop virker gennem sin historiske og situerede fleksibilitet, eller elasticitet, som Jared Sexton (2008, 193), en anden central afropessimistisk tænker, kalder det. Potentialer ved en strukturel analyse er et fokus på magt frem for identitetskategorier. Racemæssig hvidhed, homonormativitet og nationalitet er eksempler på magtstrukturer, der har denne rummelighed til at inkludere på bekostning af andres død (Agathangelou, Bassichis og Spira 2008; Haritaworn, Kuntsman og Posocco 2013; Puar 2013).

Kort sagt, afropessimismen fremhæver den moderne karakteristik, at det magtfulde subjekt (den overlegne hvide) forstår sig selv (som menneske) ved at konstruere den subjektløse ikke-person (*the black*) som sin (umenneskeliggjorte) modsætning (Spillers 1987; Wynter 2003; Weheliye 2014; King 2019). Det er en invitation til at forholde sig til den kapitalistiske realitet – at Vesten forudsætter undermennesker/ikke-mennesker – snarere end til at håbe på forbedring på kapitalismens præmisser (inklusion). Social retfærdighed under kapitalismen er en selvmodsigelse fra dette perspektiv.

Samtidig har afropessimismen sine begrænsninger, hvoraf to er af betydning for dens analytiske potentiale uden for USA (men ikke kun), og især relevant i min refleksion over *blackness* i den nuværende nationale kontekst i Danmark. Først: På hvilke måder kan vi teoretisere slaveriets efterliv uden derved at udviske andre former for racialisering og folkedrab, specifikt vedrørende oprin-

delige folk? For afro-amerikanske teoretikere ville dette omfatte det kontinuerlige, systematiske folkedrab af oprindelige folk i bosætterkolonien USA; i en dansk og skandinavisk metropolitansk kontekst ville det betyde at medtænke inuit og *sámi*, hvis udryddelse (gennem epistemologisk og materiel eksistentiel vold) ligeledes er en præmis for “civilisationens” eksistens.

En anden begrænsning er sammensmeltningen af den strukturelle position kaldet *black* og den racemæssige identitetskategori *black* i US-amerikanske Black Studies generelt. Hvor den strukturelle position som analytisk redskab muliggør en kritisk, strukturel magtanalyse, bliver identitetskategorien, som tidligere nævnt, anvendt med en antaget betydning, der tilslører ulige magtpositioner inden for gruppen af personer, der (i USA) kategoriseres som *black*. I særdeleshed på grund af den såkaldte *one drop rule*, som er specifik for USA, men også pga. en mangel på national, imperialistisk, militaristisk og kapitalistisk definition og kontekstualisering af den *blackness*, der tages for givet. Og sidst, men måske allervigtigst, ignorerer afropessimisme, i sin ubevidste (US-)amerikanisme, ikke blot afro-diasporiske diskurser fra resten af diasporaen, men usynliggør både radikal teori og modstandsbevægelser, der har fundet sted på kontinentet før, under og efter den europæiske slavehandel (Thomas 2018; Okoth 2020). Så hvem er *black* – hvor og hvornår? Vigtigheden af sådanne spørgsmål forstærkes af danskernes betydelige konsumering af US-amerikansk popkultur og vidensproduktion i de igangværende conceptualiseringer af afro-danskhed og sorthed i Danmark. Som svenske Lena Sawyer skriver: “The significant body of scholarly research on black and African diasporas generated from within a US context has unintentionally resulted in an overrepresentation of the Americas in African Diaspora Studies, as well as a frequent reproduction of US formulations of the experience of ‘race’ in the study of community formation and identity” (2008, 89).

US-amerikanske racebegreber er ikke universelle. Kan vi i stedet undersøge, *hvordan* magt, racegørelse og kategoriseringer udtrykkes i Danmark? Hvad kan vi fremanalysere ved at centrere *kolonialitet* i relation til differentiering og hierarkisering med eksistentielle, materielle virkninger i Danmark?

Hvidhed, vestlighed og produktionen af forskellighed i Danmark

Funderet i Queer of Color Critique og med fokus på magtforhold kan vi undersøge de normer, der konstruerer afvigere, i stedet for at studere og objektivisere de allerede minoriserede grupper (Eng, Halberstam og Muñoz 2005). I en dansk kontekst, på trods af en “racismedebat” henover sommeren 2020 eksempelvis, kommer berøringsangst stadig til udtryk.¹ Der mangler et sagligt engagement

med dansk racisme; hvidhed, magt og meddelagtighed i den offentlige debat. Hvis vi undersøger majoritetskonstruktionen og dets afgrænsninger, hvilke minoriteter kan vi så identificere?

I forhold til at begrebsliggøre racisme som relationelt (Glissant 1997), eller som “en sammensat produktion”, kan den analytiske ramme, Alexander G. Weheliye (2014) formulerer, *Racializing Assemblages*, være nyttig. Begrebet, som blandt andet bygger på Gilles Deleuze og Félix Guattaris (1987) franske *assemblages*, faciliterer åbne spørgsmål omkring race og racegørelse, der udfordrer overførte skabeloner fra andre sprog og kontekster. Disse er altid dannet via flere magtakser (*co-formations*) (Bacchetta 2015; Puar 2012). Frem for at spørge ind til forholdene i formodede, meningsfulde grupper såsom “afro-dansk”, hvordan kan vi så undersøge, *hvordan* en samling af eksklusionsmekanismer konstruerer grupper, der forbliver “utænkte” (Hartman og Wilderson 2003; Puar 2012; Nash 2019)? Rækker anti-racistisk organisering for eksempel også til inuit-, roma- og sinti-befolkningsgrupper i Danmark? Og hvor passer muslimer med en så enorm global diversitet ind? Weheliye skriver: “Racializing assemblages represent, among other things, the visual modalities in which dehumanization is practiced and lived” (2014, 6). Jeg interesserer mig for sådanne både visuelle og materielle modaliteter (eksempelvis det imaginære Vesten og den juridiske kategori “vestlig”). Gennem “assemblages” som optik kan vi undersøge, hvordan racialiserende logikker operationaliseres i danske hverdagsdiskurser – hvordan de producerer hvidhed og ikke-hvidhed gennem spørgsmål om oprindelse. Vi kan også undersøge, hvordan idéer om tilhørsforhold, der forekommer gennem kropslige modaliteter, er forbundet til dem, vi kan identificere i den offentlige diskurs, allermest eksplicit via “vestlig/ikke-vestlig”-kategoriseringer. Med øje for “assemblages” interesserer jeg mig for, hvad den ovenstående dikotomi består af; de komponenter, der giver den betydning, gennem måderne, de artikulerer hinanden. Dette inkluderer konstruktioner af hvidhed, som nøje artikuleres via forestillinger om “nationen” og “danskhed”, såvel som gennem idéer om sted, både lokalt og globalt. Disse konstruktioner er dybt forbundet til (post)koloniale, rumlige forestillingsverdener.

Så hvordan opererer dansk racemæssig hvidhed, når den eksplicite term generelt er fraværende som selv-identifikation, og racemæssig bevidsthed er overskygget af egalitær “raceløshed” (Goldberg 2006; Andreassen og Ahmed-Andresen 2014; Danbolt 2017; Danbolt og Myong 2019; Skadegård og Jensen 2018)? Jeg identificerer tre modaliteter, hvori hvidhedens centrale funktion som hegemonisk norm kommer til udtryk. Disse er ikke adskilt i praksis, og de er heller ikke de eneste modaliteter, men deres specifikke virkemåder gør det

muligt at undersøge dem én for én, for at blive bevidst om de mange niveauer, hvorpå racismen virker i en dansk kontekst.

Hvidhed som national eksklusionsmarkør

I artiklen “Nordic Whiteness: An Introduction” introducerer Carin Lundström og Benjamin Teitelbaum deres problemfelt med den følgende almengyldige kulturelle påstand: “To be white is to be Nordic; to be Nordic is to be white” (2017, 151). Denne racegjorte forestilling fungerer ikke blot inden for den nordiske region, men er i visse vestlige historiske kontekster blevet anset for autentisk hvidhed (Lundström og Teitelbaum 2017, 151). Som bekendt bliver validiteten af race som analytisk begreb mødt med skepsis og skaber friktion i den nordiske selvforståelse: “[r]ace is regarded as a distraction, a fictitious and unscientific concept that erects artificial boundaries between people”, skriver Lundström og Teitelbaum (2017, 154). Den, der bringer emnet op, bliver gennem det raceblinde rationale konstrueret som ansvarlig for forskelstænkning. Men visuel differentiering – at se brunhed, sort/kruset hår, en hijab – er en central funktion for racisme og andre dynamikker domineret af hvid overlegenhed (de Santana Pinho 2009).

Således bliver spørgsmålet *hvor kommer du fra?* (oftest efterfulgt af *men hvor kommer du rigtigt fra?*) en racegørende (tale)handling. Hazel Carby dedikerer et helt kapitel til dette spørgsmål i sin bog *Imperial Intimacies* (2019), hvori hun belyser den måde, hvorpå dette spørgsmål systematisk bliver operationaliseret, på tværs af Vesteuropa, som investering i hvidhed gennem konstruktionen af en “anden”. Derfor, skriver Carby i det selvbiografiske narrativ, blev den lille pige, hun var, konstrueret som, bogstaveligt talt, malplaceret – *out of place* – og hendes svar på spørgsmålet, England, blev opfattet som et paradoks: “She was being asked to provide a reason for her being which she did not have. It was sobering to realize that ‘where’ and ‘from’ did not reference geography, but the fiction of race in British national heritage” (2019, 12). Og det er ligegyldigt, hvor kulturelt flydende og i nærheden af hvide nationale subjekter (biologisk ophav, familierelationer osv.) man er, understreger den svenske filosof og forsker Anna Adeniji med en lignende pointe: “[...] it is still the color of my skin that draws a line between me and ‘ethnic Swedes.’ It is your physical appearance that forces you to answer the question in perpetuity [...]” (2016, 151).

Eksempler som disse fremhæver, hvordan race og sted er sammenkoblet begrebsligt, så minoriserede racegjorte personer “sendes væk” herfra – væk fra nationen. På denne måde fremmedgør (racegør) spørgeren nationale subjekter, på trods af en diskurs som den dominerende danske, der påstår ikke at “se” race-

mæssige forskelle (Myong 2014; Andreassen 2014; Danbolt 2017; Lundström og Teitelbaum 2017).

Hvidhed som investering

Fordi racemæssig hvidhed er en historisk, politisk og geografisk konstruktion, er dets afgrænsning på én gang fleksibel og rigid, afhængigt af hvad den sættes i relation til. Det er netop disse uoverensstemmelser og forandringer i kategoriseringen af “hvide personer” på tværs af tid og sted, der gør det relevant at studere hvidhed som magtposition. En magtposition, der kontinuerligt må genartikuleres og praktiseres, både diskursivt og juridisk, for at bibeholde sin overlegenhed. Denne praksis er en form for løbende investering i hvidhed (Lipsitz 2006).

I “Whiteness and Other Lies” foreslår James Baldwin (2010) en analyse af US-amerikansk hegemonisk hvidhed. Hans udgangspunkt er en frontal afvisning af et hvidt fællesskab: Det findes simpelthen ikke, argumenterer han, det er en løgn. Baldwin ser ingen naturlig, biologisk eller kulturel overensstemmelse i afgrænsningen af såkaldt “hvide”. Derimod identificerer han *opfindelsen* af hvidhed i USA som et projekt med bestemte formål og hensigter. Det, vi kan bruge sådan en teori til, trods dens anderledes kontekst, er som analytisk ramme til at studere en eksplicit artikuleret og operationaliseret magtposition. Vi kan med fordel reflektere over afgrænsningen af “dansk” og “danskhed”, der med sin sproglige reference til nationalitet afslører sin racemæssige præmis for kun at være sammenhængende og gyldig i den dominerende danskhedsdiskurs: dansk = hvid.

På samme måde som eksplicitte hegemoniske kategorier som “hvid” i USA har “dansk” i Danmark et element af at være en opfindelse: Der er ikke nogen egentlig essens i kategorien, som vi kan pege på. Det belyser Mira Skadegård og Iben Jensen (2018, 456) eksempelvis, når de analyserer de måder, hvorpå kulturelt set danske personer konstrueres som uden for danskhed, udelukkende på grund af deres racialisering som ikke-hvide. Eksklusionsmekanismer og narrativer er på denne måde investeringer i en myte eller, som Baldwin skriver, en løgn, der skaber sammenhæng i konstruktionen af “danskere” (Jenkins 2011). Det, der er interessant, er hvidhedens kapacitet til at skelne mellem “andre”. US-amerikansk *white supremacy* konstruerer hvidhed gennem en variation af “andre”: eksteriorisering af folk kategoriseret som *Latino* og *Asian*, inferiorisering af *Black* og usynliggørelse/udrydelse/kolonisering af *Native/Indigenous* folk (Kim 1999; Lipsitz 2006; Baldwin 2010; Tuck og Yang 2012). Og vigtigst, disse processer konstruerer ikke kun forskelligartede minoriteter, men reproducerer

også nybyggerimmigranter som hvide på mindre end to generationer, hvorved kategorien bliver naturliggjort. På lignende vis kan vi reflektere over, hvordan en usynliggjort norm, her gennem eksemplet *dansk = hvid*, både anråber alle, der racialiseres som ikke-hvid, og *også* kan skelne mellem “udanske” aspekter: eksempelvis alle ikke-hvide, folk med sort afrikansk afstamning og/eller folk racialiseret som muslim (Ahmed 2000; Mahmud 2010; Al-Saji 2010; El-Tayeb 2011; Skadegård og Jensen 2018; Carby 2019).

Hvidhedens virkemåder i en kontekst som den amerikanske, hvor termen bruges eksplicit som juridisk kategori og identitetskategori, kan vise dens forskellige indvirkninger. Disse er ofte overlappende og inkluderer, i den amerikanske kontekst, en oplevelse af berettigelse til land, berettigelse til overlegen menneskelighed (eller menneskelighed, helt enkelt), berettigelse til udbytning og akkumulation og til, at alt det ovenstående forstås som naturligt givet. Sådanne aspekter er nyttige at forstå, når vi undersøger (normativ, overlegen) hvidhed i Danmark, hvis dominerende ideologi samtidigt konstrueres som race- og racisme-frit (Skadegård og Jensen 2018; Jenkins 2011). Hvidhedens kapacitet er et eksempel på, hvordan den som en “samling” – *racializing assemblage* – kan skelne mellem hvid og ikke-hvid, men at dette kun er én af flere modaliteter, hvorigennem den producerer specifikke racialiseringer. Gennem den hierarkiske skelnen investeres der i forskellige usynliggjorte aspekter af normen: kristendom, racemæssig hvidhed, global magtfuldhed, europæiskhed, nationalisme, vestlighed samt alle deres overlap og samspil med kønslige, seksuelle og kapitalistiske hegemonier. Selvom hvidhed eller “race” ikke nævnes, opererer normen på komplekse måder med utallige virkninger og produktioner af et spektrum af “fremmede” (Ahmed 2000).

Hvidhed som vestlighedsmarkør

Som tidligere nævnt opererer europæisk hvidhed gennem en fremmedgørende logik, der henviser personer racegjort som ikke-hvide til et “andetsteds” (Carby 2019). Det konstruerer en hvid/ikke-hvid dikotomi. Hvad er forholdet mellem denne dikotomi og den, vi ser i ghettoloven, nemlig vestlig/ikke-vestlig-dikotomien?

Ghettoloven blev præsenteret i 2018 af den daværende danske regering. Gennem specifikke lovforslag har den til formål at afskaffe boligområder, der af regeringen bliver kategoriseret som ghettoer, ved tvungen ændring af den etniske beboersammensætning og i visse tilfælde ved nedrivning af almene boliger (Økonomi- og Indenrigsministeriet 2018). Specifikt er ghettoloven ikke blot organiseret omkring etnicitet, men omkring distinktionen mellem såkaldt

vestlig og ikke-vestlig oprindelse og afstamning. Dette konstrukt er bemærkelsesværdigt, både fordi kategorierne registreres i folkeregisteret og derved gøres legalt operationelle (i modsætning til etnicitet eller race), og fordi det er enestående for Danmark (Danmarks Statistik u.å.). Ghetto-loven har fået kritik for at diskriminere og har mødt modstand, heriblandt gennem et officielt borgerforslag om at afskaffe den (Nassri og Hassani 2020; "Ophæv ghetto-planen 2018" u.å.). Det, dikotomierne hvid/ikke-hvid og vestlig/ikke-vestlig har til fælles, er blandt andet de sammenfiltrede forbindelser mellem sted og race, som resulterer i en forestilling om et subjekt, der hører til hér, og et subjekt, der hører til dér. Jeg foreslår, at det er afgørende at forstå vestlig/ikke-vestlig-konstruktionen, både i kraft af dens diskursive dominans og i kraft af, at den som juridisk redskab bestemmer forhold omkring bolig, statsborgerskab, rettigheder og muligheder i livet.

Der er et nært forhold mellem begreberne vestlighed, danskhed og hvidhed. Danskhed smelter, som vi har set, sammen med hvidhed, idet racegørelse som ikke-hvid bliver set som ikke-dansk (Skadegård og Jensen 2018). Derimod er kategorisering som ikke-vestlig mere end blot ikke-dansk: Gennem "ikke-vestlig" konstrueres en kategori af usammenlignelig fremmedhed. I rapporten om Ghetto-loven – "Ét Danmark uden parallelsamfund: ingen ghettoer i 2030" – fremlægges det, at "[d]et drejer sig om etnisk sammensætning [...]", når et boligområde kategoriseres som ghetto og angiveligt medvirkende til at skabe parallelsamfund, hvorved det umiddelbart fremstår, som om andelen af udlændinge som sådan er et problem (Økonomi- og Indenrigsministeriet 2018, 7). Andelen af ikke-danskere, eksempelvis. Men det er kun udlændinge (og deres danskfødte børn) fra lande klassificeret som ikke-vestlige, der medfører et såkaldt parallelsamfund. Her er det interessant at se, hvordan "racegørende samlinger" er på spil på tværs af hvidhed, danskhed, vestlighed og deres kapacitet til at omfavne og operere gennem en variation af fremmedgørende modaliteter. Og det er vigtigt at understrege, at multilaterale relationer – marginaliserede positioner – også bliver konstitueret i relation til hinanden og spilles op mod hinanden (Kim 1999).

Det er værd at bemærke, at mens diskursen omkring ikke-hvidhed handler om eksklusion fra danskhed, så producerer den ikke nødvendigvis ikke-vestlighed. Ikke-vestlighed er i et modsætningsforhold til danskhed via dennes implicite vestlighed. Den specifikke racegørende modalitet, der kommer til udtryk i vestlighedsdiskursen, er *kulturel racisme* (Al-Saji 2010), hvilket ifølge rapporten bliver formuleret gennem bekymringen for en "modkultur" (til den forestillede homogene danske kultur), og "[d]et er en trussel mod vores moderne samfund" (Økonomi- og Indenrigsministeriet 2018, 5). Racisme i alle sine udtryk

er alvorlig, dog er der en partikularitet ved racegørelsen som ikke-vestlig og den måde, den trækker direkte på Modernitet og *orientalisme* i sin afgrænsning af nationen (Said 1979; Hall 2011; Hassani 2020). Ikke-hvide borgere bliver tilbudt en "billet" til det nationale fællesskab, for at bruge Baldwins (2010, 136) udtryk, til at *nærme* sig normativ danskhed ved at performe vestlighed. Det vil sige, at racegjorte, ikke-hvide danskere og andre vesteuropæere eller US-amerikanere til dels kan accepteres i et forestillet "moderne/vestlig"-fællesskab, på trods af deres racegørelse som sort, gennem *ikke også* at være markeret som ikke-vestlig (Anderson 2005).

Det er vestlig/ikke-vestlig-dikotomiens centrale funktion i både den kulturelle og juridiske danske virkelighed, der gør den væsentlig i en analytisk optik. Og det er også grundet denne dikotomis vægt, at vi bør medtænke den i politiske fællesskaber såsom såkaldt afro-danske eller afro-diasporiske initiativer. For er racegørelse som sort i Danmark ensbetydende med den strukturelle position som *black*? Og hvem handler det om, hvis vi forholder os til både de diskursive og de juridiske kategorier, deres sammenfletninger og implikationer? I de koloniale moderne/vestlige ideologier, der gennemsyrrer en dominerende dansk diskurs, henvises nogle til et "andetsteds", uden for danskhed, mens andre derudover placeres uden for menneskelig værdighed, gennem sammenfiltrede racialiseringer.

Det, vi kan lære fra Black Studies, er netop et kritisk blik for, hvad der finder sted i Danmark i det nuværende politiske øjeblik: En offentlig debat og nogle politikker, der eksplicit bygger på imperialistisk diskurs, hvilket vil sige grundlæggende diskurser om menneskelighed og menneskeligt værd (Wynter 2003; King 2019; Weheliye 2014).

Teoretisk er det muligt at være dybt forankret i Black Studies eller African Diaspora Studies uden at reproducere eller importere forudindtaget identitetspolitik. Derfor er det relevant at forholde sig til magtens kolonialitet, det vil sige *produktionen* af forskelle i relationer (Quijano 2000; Glissant 1997). Hvis vi behandler racegørelse og racisme som spørgsmål om dominansforhold frem for fænotypiske (eller andre ydre) identitetskategorier, kan vi arbejde hen mod befrielse og frihed, der tager udgangspunkt i de materielle realiteter (Césaire 2010; Patterson og Kelley 2000). De racegørende samlinger (*assemblages*) former komplekse mønstre og gør linjen mellem mennesker og mindre-end-mennesker fleksibel og omskiftelig (Puar 2012; Weheliye 2014). Vores analyser må altid have det samspil af magtstrukturer for øje, der konstruerer de allermest marginaliserede subjekter. Det indebærer også at tage kritisk stilling til de "billetter", med Baldwins ord, det er muligt for visse racegjorte personer at investere i (statsbor-

gerskab, vestlighed, ikke-muslimskhed, vestlige forbrugsmønstre, patriarkatet, heteronormativitet), *samtidig* med at de bliver systematisk fremmedgjort, diskrimineret og angrebet af staten udelukkende grundet deres racegørelse som, for eksempel, afrikansk eller afrikansk efterkommer.

Fra et afrikansk diasporisk perspektiv inviteres vi derfor til at spørge: Hvem konstrueres som strukturelt *black*? Hvilke grupper sættes uden for kategorien af menneskelighed, via konstruktioner af Vesten og Mennesket? Og hvilket vokabular anvendes til at undertrykke befolkningsgrupper, når termen “race” tabuiseres? Når konstruktioner af vestlighed, muslimskhed og menneskeværld centraliseres i formuleringer af (afro-diasporisk) frigørelse, har det et enormt potentiale. Kort sagt: Mens anti-sort racisme er en realitet i Danmark, hvilke koblinger af magtforhold gør nogle personer mere *black* end andre? Lad os meditere kritisk over forbindelserne og bruddene mellem menneskelighed og melanin.

Hvilken plads sorthed har i Danmark, og hvilke ord afrikanske diasporaer anvender, er en igangværende proces. Der er interessante bud på politisk organisering dér, hvor en afro-diasporisk bevidsthed altid samtidig forholder sig til komplekse relationer mellem Modernitetens magtstrukturer. Således udtrykker eksempelvis organisationer som Nørrebro Pride, Together We Push, Black Lives Matter Denmark og Almen Modstand kritiske forståelser for eksistentielle, materielle og lokale former for umenneskeliggørelse frem for identitetsspørgsmål. Der er et kreativt potentiale i at udvikle sprog inspireret af lokalt funderede aktioner, som gør modstand mod institutionaliseret, kolonialistisk umenneskeliggørelse. Kategoriseringerne fungerer simultant, men spørgsmål om menneskelig værdighed sættes på spidsen gennem det juridiske hierarki vestlig/ikke-vestlig og dets materielle konsekvenser: eksistentielle snarere end forestillede fællesskaber. Jeg argumenterer derfor for, at ‘racialiserende samlinger’, i deres kompleksitet, altid må medtænkes i artikuleringer af dansk-baseret afro-diasporisk kollektivitet.

Abstract

This text examines potential meanings of *sort* (black in Danish) as racial categorization in a Danish contemporary context. One such approach is through critical query regarding hegemonic U.S. American, English language notions of race and their relation to constructions of *Afro-Danish* political communities in Denmark. Grounded in African Diaspora Studies and decolonial thought, the “coloniality of race” is identified and a conceptualization of race is offered with analytical attention to power rather than identity, as well as to the relational, productive aspects of racialization through dominance. As such, some analytical potentials and limitations of Blackness as a structural position within Western

Modernity and Eurocentric epistemologies are studied and contextualized. Racial Whiteness and Westernness are emphasized as crucial in constructions of racial difference in Denmark. Whiteness is theorized as a marker of the nation; as an investment; and as a marker of “the West”. Through feminist theoretical perspectives, it is argued that multiple relations of power be analyzed simultaneously, as “racializing assemblages”, to recognize complex racializing hierarchies – and their vocabulary – situated in a specific (Danish) material reality and political context.

NOTER

- 1 En hurtig søgning på internettet for 2020 viser, hvordan nyhedsartikler på tværs af medier som udgangspunkt spurgte, om der er racisme i Danmark på forskellige måder. Det udgangspunkt forudsætter uskyldighed som et muligt svar – at Danmark skulle være fri for racisme. Alternativt kunne vinklen have taget udgangspunkt i forskningsresultater fra diskriminationsforskere, som alligevel blev interviewet hyppigt, såsom Mira Skadegård. Derved ville racisme kunne blive anerkendt og undersøgt frem for blot at blive påvist (Færch 2020; Sonne 2020).

LITTERATUR

- Adeniji, Anna. 2016. “Searching for Words: Becoming Mixed Race, Black and Swedish”. I *Afro-Nordic landscapes: equality and race in Northern Europe*, 149-61. Routledge studies on African and Black diaspora 5. London og New York: Routledge.
- Agathangelou, A.M., M.D. Bassichis og T.L. Spira. 2008. “Intimate Investments: Homonormativity, Global Lockdown, and the Seductions of Empire”. *Radical History Review* 2008 (100): 120-43. <https://doi.org/10.1215/01636545-2007-025>.
- Ahmed, Sara. 2000. *Strange Encounters: Embodied Others in Post-Coloniality*. Transformations Thinking through Feminism. London og New York: Routledge.
- Alexander, M. Jacqui og Chandra Talpade Mohanty. 2013. *Feminist Genealogies, Colonial Legacies, Democratic Futures*. Hoboken: Taylor and Francis.
- Allen, Jafari S. 2011. *Venceremos? the erotics of black self-making in Cuba*. Perverse modernities. Durham: Duke University Press.
- Allen, Jafari S. 2012. “Black/Queer/Diaspora at the Current Conjuncture”. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 18 (2-3): 211-48. <https://doi.org/10.1215/10642684-1472872>.
- Al-Saji, Alia. 2010. “The Racialization of Muslim Veils: A Philosophical Analysis”. *Philosophy & Social Criticism* 36 (8): 875-902. <https://doi.org/10.1177/0191453710375589>.
- Anderson, Benedict. 2005. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Philippines: Anvil.
- Andreassen, Rikke. 2014. “The Search for the White Nordic: Analysis of the Contemporary New Nordic Kitchen and Former Race Science”. *Social Identities* 20 (6): 438-51. <https://doi.org/10.1080/13504630.2014.1002599>.
- Andreassen, Rikke og Uzma Ahmed-Andresen. 2014. “I Can Never Be Normal: A Conversation about Race, Daily Life Practices, Food and Power”. *European Journal of Women’s Studies* 21 (1): 25-42. <https://doi.org/10.1177/1350506813507716>.
- Bacchetta, Paola. 2015. “Décoloniser le féminisme: intersectionnalité, assemblages, co-formations, co-productions”. *Les cahiers du CEDREF*, Intersectionnalité et colonialité, 20: 1-9.
- Bacchetta, Paola, Tina Camp, Inderpal Grewal, Caren Kaplan, Mino Moallem og Jennifer Terry. 2002. “Transnational Feminist Practices Against War”. *Meridians* 2 (2): 302-308. <https://doi.org/10.1215/15366936-2.2.302>.

- Bacchetta, Paola, Fatima El-Tayeb og Jin Haritaworn. 2018. "Queers of Colour and (De)Colonial Spaces in Europe". I *Global Raciality: Empire, Postcoloniality, Decoloniality*, redigeret af P. Bacchetta, Sunaina Maira og Howard Winant. London og New York: Routledge.
- Baldwin, James. 2010. "On Being White...and Other Lies". I *The Cross of Redemption: Uncollected Writings*, redigeret af Randall Kenan. New York: Pantheon Books.
- Belle, La Vaughn. 2020. "Lowering the Gaze". *Nordisk Tidsskrift for Informationsvidenskab og Kulturformidling* 8 (2): 37-45. <https://doi.org/10.7146/ntik.v7i2.118479>.
- Buck-Morss, Susan. 2000. "Hegel and Haiti". *Critical Inquiry* 26 (4): 821-65. <https://doi.org/10.1086/448993>.
- Carby, Hazel V. 2019. *Imperial Intimacies: A Tale of Two Islands*. London og New York: Verso.
- Césaire, Aimé. 2010. "Culture and Colonization". *Social Text* 28 (2): 127-44. <https://doi.org/10.1215/01642472-2009-071>.
- Clifford, James. 1994. "Diasporas". *Cultural Anthropology* 9 (3): 302-38.
- Danbolt, Mathias. 2017. "Retro Racism: Colonial Ignorance and Racialized Affective Consumption in Danish Public Culture". *Nordic Journal of Migration Research* 7 (2): 105. <https://doi.org/10.1515/njmr-2017-0013>.
- Danbolt, Mathias og Lene Myong. 2019. "Racial Turns and Returns: Recalibrations of Racial Exceptionalism in Danish Public Debates on Racism". I *Racialization, Racism, and Anti-Racism in the Nordic Countries*, redigeret af Peter Hervik, 39-61. Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-74630-2_2.
- Danmarks Statistik. u.å. "Indvandrere og efterkommere: Indhold". <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/indvandrere-og-efterkommere/indhold> (Tilgået 8. februar 2021).
- Deleuze, Gilles og Félix Guattari. 1987. *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Du Bois, W.E.B. 1903. *The souls of Black folk*. New York: Dover.
- Edwards, Brent Hayes. 2003. *The practice of diaspora: literature, translation, and the rise of Black internationalism*. Cambridge: Harvard University Press.
- Ellis, Nadia. 2015. *Territories of the soul: queered belonging in the Black diaspora*. Durham: Duke University Press.
- El-Tayeb, Fatima. 2011. *European Others: Queering Ethnicity in Postnational Europe*. Minneapolis: University of Minnesota Press. <http://site.ebrary.com/id/10496915>.
- Emejulu, Akwugo og Francesca Sobande. 2019. *To Exist Is to Resist: Black Feminism in Europe*. London: Pluto Press. <http://proxy.cm.umoncton.ca/login?url=https://ebookcentral.proquest.com/lib/umoncton-ebooks/detail.action?docID=5760914>.
- Eng, David L., Judith Halberstam og José Esteban Muñoz (red.). 2005. *What's Queer about Queer Studies Now? Social Text*, vol. 23, nr. 2-4 (84-85): 1-17. Durham: Duke University Press.
- Fanon, Frantz. 1952. *Black Skin, White Masks*. Oversat af Richard Philcox. New York: Grove Press.
- Færch, Emil. 2020. "Racisme er ikke et udbredt problem i Danmark, mener halvdelen i ny undersøgelse – TV 2". [nyheder.tv2.dk, 12. juni 2020. https://nyheder.tv2.dk/samfund/2020-06-12-racisme-er-ikke-et-udbredt-problem-i-danmark-mener-halvdelen-i-ny-undersogelse](https://nyheder.tv2.dk/samfund/2020-06-12-racisme-er-ikke-et-udbredt-problem-i-danmark-mener-halvdelen-i-ny-undersogelse). (Tilgået 19. maj 2021).
- Gilroy, Paul. 1993. *The black Atlantic: modernity and double consciousness*. Cambridge: Harvard University Press.
- Glissant, Édouard. 1997. *Poetics of Relation*. Oversat af Betsy Wing. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Goldberg, David Theo. 2006. "Racial Europeanization". *Ethnic and Racial Studies* 29 (2): 331-64. <https://doi.org/10.1080/01419870500465611>.

- Grewal, Inderpal og Caren Kaplan. 1994. "Introduction: Transnational Feminist Practices and Questions of Postmodernity". I *Scattered hegemonies: postmodernity and transnational feminist practices*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Hall, Stuart. 1980. "Race, Articulation, and Societies Structured in Dominance [1980]". I *Essential Essays, Volume 1*, redigeret af David Morley, 172-221. Durham: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9781478002413-010>.
- Hall, Stuart. 1998. "Cultural Identity and Diaspora". I *Identity: Community, Culture, Difference*, redigeret af Jonathan Rutherford, 222-37. London: Lawrence & Wishart.
- Hall, Stuart (red.). 2011. *Formations of Modernity*. Understanding Modern Societies 1. Cambridge: Polity Press.
- Haritaworn, Jin, Adi Kuntsman og Silvia Posocco. 2013. "Murderous Inclusions". *International Feminist Journal of Politics* 15 (4): 445-52. <https://doi.org/10.1080/14616742.2013.841568>.
- Hartman, Saidiya V. 2007. *Lose Your Mother: A Journey along the Atlantic Slave Route*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Hartman, Saidiya V. og Frank B. Wilderson. 2003. "The Position of the Unthought". *Qui Parle* 13 (2): 183-201. <https://doi.org/10.1215/quiparle.13.2.183>.
- Hassani, Amani Riad Mohammed. 2020. "Islamophobia in Denmark: National Report 2019". European Islamophobia Report 2019. Istanbul: SETA.
- Hine, Darlene Clark, Trica Danielle Keaton og Stephen Small (red.). 2009. *Black Europe and the African diaspora*. The new Black studies series. Urbana: University of Illinois Press.
- Hunter, Elizabeth Löwe. 2020. "Danmark, du knuser mit hjerte". *Medium*, 10. juli 2020. <https://medium.com/@elizabethlowehunter/danmark-du-knuser-mit-hjerte-75f9ee4eef7a>.
- Jenkins, Richard. 2011. *Being Danish: paradoxes of identity in everyday life*. København: Museum Tusulanum.
- Jensen, Lars. 2015. "Postcolonial Denmark: Beyond the Rot of Colonialism?" *Postcolonial Studies* 18 (4): 440-52. <https://doi.org/10.1080/13688790.2015.1191989>.
- Kilomba, Grada. 2019. *Plantation Memories. Episodes of Everyday Racism*. Münster: Unrast e.V.
- Kim, Claire Jean. 1999. "The Racial Triangulation of Asian Americans". *Politics & Society* 27 (1): 105-38. <https://doi.org/10.1177/0032329299027001005>.
- King, Tiffany Lethabo. 2019. *The black shoals: offshore formations of black and native studies*. Durham og London: Duke University Press.
- Lipsitz, George. 2006. *The possessive investment in whiteness: how white people profit from identity politics*. Philadelphia: Temple University Press.
- Loftsdóttir, Kristín og Lars Jensen. 2012. *Whiteness and postcolonialism in the Nordic Region: exceptionalism, migrant others and national identities*. Studies in migration and diaspora. Farnham og Burlington: Ashgate.
- Lundström, Carin og Benjamin R. Teitelbaum. 2017. "Nordic Whiteness: An Introduction". *Scandinavian Studies* 89 (2): 151-58.
- Mahmud, Iram Khawaja. 2010. "To belong everywhere and nowhere – fortællinger om muslimskhed, fællessøgelse og belonging". Roskilde: Ph.d.-programmet i Hverdagslivets Socialpsykologi, Roskilde Universitet.
- Marronage (kollektiv). 2017. *Marronage nr. 2*. Redigeret af Albert Sherfig, Emil Elg, Laura Na Blankholm, Lea Kim Kramhøft, Lotte Løvholm, Mai Takawira, Nicklas Weis Damkjær m.fl. Danmark: Forlaget Nemo.
- Marronage (kollektiv) og Diaspora of Critical Nomads (kollektiv). 2020. *Vi vil mere end at overleve – Opgør med en antisort verden*. Redigeret af Salma Amir, Xamdi Abdi Abdulle, Mai Takawira, Yancé-Myah Antonio Harrison, Nina Cramer, Lea Kim Kramhøft, Laura Hae Na Blankholm, Jamila Versi og Siren Moseholt Job. Danmark.

- McEachrane, Michael. 2014. "Introduction". I *Afro-Nordic Landscapes: Equality and Race in Northern Europe*, 1-13. New York og London: Routledge.
- McEachrane, Michael. 2018. "Universal Human Rights and the Coloniality of Race in Sweden". *Human Rights Review* 19 (4): 471-93. <https://doi.org/10.1007/s12142-018-0510-x>.
- Mwasi (kollektiv) (red.). 2018. *Afrofem*. Collection Nouvelles questions féministes. Paris: Éditions Syllepse.
- Myong, Lene. 2014. "Frihedens racistiske præmis". *peculiar.dk* (blog), 2. december 2014. <http://peculiar.dk/frihedens-racistiske-praemis/>. (Tilgået 19. maj 2021).
- Nash, Jennifer C. 2019. *Black feminism reimagined: after intersectionality*. Next wave new directions in women's studies. Durham: Duke University Press.
- Nassri, Lamies og Amani Hassani. 2020. "Hvad taler vi om: 'ghettolove' som strukturel racisme". *Respons* (blog), 10. november 2020. <https://www.responsmedie.dk/racisme-3/>.
- Nonbo Andersen, Astrid. 2017. *Ingen undskyldning: erindringer om Dansk Vestindien og kravet om erstatninger for slaveriet*. København: Gyldendal.
- Okoth, Kevin Ochieng. 2020. "The Flatness of Blackness: Afro-Pessimism and the Erasure of Anti-Colonial Thought by Kevin Ochieng Okoth". *Salvage* (blog), 16. januar 2020. <https://salvage.zone/issue-seven/the-flatness-of-blackness-afro-pessimism-and-the-erasure-of-anti-colonial-thought/>.
- "Ophævs ghettoplanen 2018". u.å. borgerforslag.dk. Tilgået 8. februar 2021. <https://www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-02087>.
- Opitz, May, Katharina Oguntoye og Dagmar Schultz (red.). 1992. *Showing Our Colors: Afro-German Women Speak Out*. Amherst: University of Massachusetts Press.
- Oyèwùmí, Oyèrónkẹ́ 1997. *The invention of women: making an African sense of Western gender discourses*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Patterson, Tiffany Ruby og Robin D.G. Kelley. 2000. "Unfinished Migrations: Reflections on the African Diaspora and the Making of the Modern World". *African Studies Review* 43 (1): 11. <https://doi.org/10.2307/524719>.
- Puar, Jasbir. 2012. "'I would rather be a cyborg than a goddess': Becoming-Intersectional in Assemblage Theory". *philoSOPHIA* 2 (1): 49-66.
- Puar, Jasbir. 2013. "Rethinking Homonationalism". *International Journal of Middle East Studies* 45 (2): 336-39. <https://doi.org/10.1017/S002074381300007X>.
- Quijano, Aníbal. 2000. "Coloniality of Power, Eurocentrism, and Latin America". *Naplantá: Views from South* 1 (3): 533-80.
- Robinson, Cedric J. 2000. *Black marxism: the making of the Black radical tradition*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Said, Edward W. 1979. *Orientalism*. New York: Vintage Books.
- Santana Pinho, Patricia de. 2009. "White but Not Quite: Tones and Overtones of Whiteness in Brazil". *Small Axe* 13 (2): 39-56. <https://doi.org/10.1215/07990537-3697250>.
- Sawyer, Lena. 2008. "Engendering 'Race' in Calls for Diasporic Community in Sweden". *Feminist Review* 90 (1): 87-105. <https://doi.org/10.1057/fr.2008.26>.
- Scott, David. 2016. "The Theory of Haiti: The Black Jacobins and the Poetics of Universal History". I *The Black Jacobins Reader*, redigeret af Charles Forsdick og Christian Høgsbjerg, 115-38. Durham: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822373940-009>.
- Sexton, Jared. 2008. *Amalgamation schemes: antiblackness and the critique of multiracialism*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Skadegård, Mira C. og Christian Horst. 2020. "Between a Rock and a Hard Place: A Study of Everyday Racism, Racial Discrimination, and Racial Microaggressions in Contemporary Denmark". *Social Identities* (september): 1-22. <https://doi.org/10.1080/13504630.2020.1815526>.

- Skadegård, Mira C. og Iben Jensen. 2018. "‘There Is Nothing Wrong with Being a Mulatto’: Structural Discrimination and Racialised Belonging in Denmark". *Journal of Intercultural Studies* 39 (4): 451-65. <https://doi.org/10.1080/07256868.2018.1484346>.
- Sonne, Frederik G.H. 2020. "Hvad er strukturel racisme? Og findes strukturel racisme i Danmark?". videnskab.dk, 18. juni 2020. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/hvad-er-strukturel-racisme-og-findes-strukturel-racisme-i-danmark>. (Tilgået 19. maj 2021).
- Spillers, Hortense J. 1987. "Mama's Baby, Papa's Maybe: An American Grammar Book". *Diacritics* 17 (2): 64. <https://doi.org/10.2307/464747>.
- Spivak, Gayatri Chakravorty. 1988. "Can the Subaltern Speak?" I *Marxism and the interpretation of culture*, redigeret af Cary Nelson og Lawrence Grossberg, 271-313. Urbana: University of Illinois Press.
- Thomas, Deborah A., Tina M. Campt og Lena Sawyer. 2007. "Diasporic Hegemonies: Popular Culture and Transnational Blackness". *Transforming Anthropology* 15 (1): 50-62. <https://doi.org/10.1525/tran.2007.15.1.50>.
- Thomas, Greg. 2018. "Afro-Blue Notes: The Death of Afro-pessimism (2.0)?" *Theory and Event* 21 (1): 282-317.
- Thompson, Vanessa Eileen. 2016. "Black Jacobins in Contemporary France: On Identities on Politics, Decolonial Critique, and the Other Blackness". *Sociological Focus* 49 (1): 44-62. <https://doi.org/10.1080/00380237.2015.1067853>.
- Trouillot, Michel-Rolph. 2015. *Silencing the Past: Power and the Production of History*. Boston: Beacon Press.
- Tuck, Eve og K. Wayne Yang. 2012. "Decolonization is not a metaphor". *Decolonization: Indigeneity, Education & Society* 1 (1): 1-40.
- Vergès, Françoise. 2019. *Un féminisme décolonial*. Paris: La Fabrique éditions.
- Weheliye, Alexander G. 2014. *Habeas Viscus: Racializing Assemblages, Biopolitics, and Black Feminist Theories of the Human*. Durham: Duke University Press.
- Wekker, Gloria. 2016. *White Innocence: Paradoxes of Colonialism and Race*. Durham og London: Duke University Press.
- Wilderson, Frank B. 2003. "Gramsci's Black Marx: Whither the Slave in Civil Society?" *Social Identities* 9 (2): 225-40. <https://doi.org/10.1080/1350463032000101579>.
- Wilderson, Frank B. 2020. *Afropessimism*. New York: Liveright Publishing Corporation.
- Wolfe, Patrick. 2006. "Settler Colonialism and the Elimination of the Native". *Journal of Genocide Research* 8 (4): 387-409. <https://doi.org/10.1080/14623520601056240>.
- Wright, Michelle M. 2004. *Becoming Black: Creating Identity in the African Diaspora*. Durham: Duke University Press. <https://doi.org/10.1215/9780822385868>.
- Wynter, Sylvia. 2003. "Unsettling the Coloniality of Being/Power/Truth/Freedom: Towards the Human, After Man, Its Overrepresentation—An Argument". *CR: The New Centennial Review* 3 (3): 257-337. <https://doi.org/10.1353/ncr.2004.0015>.
- Økonomi- og Indenrigsministeriet. 2018. "Ét Danmark uden parallelsamfund: ingen ghettoer i 2030". Økonomi- og Indenrigsministeriet.